

Een islamitisch gebedssnoer of een paternoster? Jezuïet Paolo Dall'Oglio en zijn klooster aan de rand van de woestijn in Syrië. © Rob Stevens en Belga

‘Elkaar verrijken als man en vrouw’

Lieve Wouters

In 1982 ontdekt de Italiaanse jezuïet Paolo Dall'Oglio (55) een vervallen en verlaten klooster in Syrië. Jaren later wordt een droom werkelijkheid: hij blaast de oude muren nieuw leven in met een oecumenische gemeenschap die zich toelegt op de dialoog met moslims. Daarvoor kreeg de jezuïet onlangs een eredoctoraat aan de universiteiten van Leuven en Louvain-la-Neuve.

Jezuïet ontvangt eredoctoraat voor levenswerk in dienst van dialoog met islam

L INKSE rebel en middelmatige student. Ziedaar Paolo Dall'Oglio in zijn tienerjaren. Zo verzeilt hij als arbeider op een scheepswerf in Fiumicino, Rome. Op latere leeftijd ontdekt hij zijn roeping en treedt hij in bij de jezuïeten. Na zijn filosofie- en theologiejaren trekt hij als missionaris naar het Midden-Oosten. Daar bestudeert hij de islam en leert Arabisch, wat bezegeld wordt met een doctoraat Islamkunde aan de prestigieuze pauselijke universiteit Gregoriana.

In het eeuwenoude klooster Deir Mar Musa el-Habashi, enkele kilometer ten noorden van Damascus, begint hij in 1992 een uniek gelovig experiment. Midden in de islamitische wereld van het Midden-Oosten wil de jezuïet middels een oecumenische gemeenschap van christenen wegen openen voor dialoog met moslims door de islam van binnen uit te leren verstaan. Gastvrijheid en vriendschap staan dan ook centraal. „Maar de dialoog moet meer zijn dan camaraderie”, zegt Paolo Dall'Oglio. „We moeten ook het theologische gesprek durven te voeren. Respect betekent immers dat je aanvaardt dat de ander je iets te zeggen heeft.”

Op drie pijlers is zijn gemeenschap gestoeld. Allereerst willen de leden (elf mannen en vrouwen van verschillende Syrische Kerken en uit Europa) een spiritueel leven leiden, geworteld in de islamitische én de christelijke tradities. Zo bidden ze met het gelaat naar Mekka en op de knieën. Het is ook een leven in armoede, als antwoord op het materialisme dat de jezuïet een wereldwijd probleem noemt. Een derde aandachtspunt is gastvrijheid, met de gemeenschappelijke aartsvader Abraham als ijkpunt.

Abrahampad

In hun zoeken naar identiteit en vol vragen over hun godsdienst, tonen steeds meer jonge moslims en christenen belangstelling voor de nieuwe religieuze gemeenschap aan de rand van de woestijn. Paolo Dall'Oglio geeft hen geen makkelijke antwoorden, maar bezit wel het charisma om hen op weg te helpen. Het initiatief *Abrahampad* blijkt erg succesvol. Het is een pelgrimstocht van Turkije over Jeruzalem tot Hebron, waar Abraham begraven ligt. Onderweg ontmoeten de jonge pelgrims drie verschillende

godsdiensten en nog meer culturen en vinden ze aanknopingspunten om hun spirituele bron te ontdekken.

Het is dan ook geen wonder dat de almaar meer Arabisch uitzienende jezuïet uitgerekend door studenten voor een eredoctoraat werd voorgedragen. Aan Vlaamse zijde was dat Dries Deweer, filosoof en student Politieke en Sociale Wetenschappen. „De crisis in de verstandhouding tussen culturen en religies smeekt om nieuwe en verfrissende perspectieven, die hoop bieden op een harmonieus samenleven”, zegt de student. „Paolo Dall'Oglio opende in zijn leven en werk zo'n perspectief. Voor hem schuilt de basis voor dialoog in de erkenning van de islam als evenwaardige religie, zonder het eigen geloof te verloochenen.”

Deweer zegt onder de indruk te zijn van het charisma van de jezuïet. „Hij is niet bang om tegen heilige huisjes te schoppen. Onze wereld, getekend door een botsing van culturen, heeft een ontmoeting vanuit een gedeelde geloofservaring nodig, waaruit een globale spirituele cultuur kan ontstaan. En die biedt Dall'Oglio. Het is geen naïeve new age mix, maar een ervaring die mensen in staat stelt

om de trouw aan de eigen geloofstraditie te verbinden met oprechte waardering voor een ander geloof.”

Aan de Franstalige tegenhanger van de K.U.Leuven woedt momenteel een felle discussie over het verwijderen van de 'C' uit de naam. Deweer: „Ook voor die pleitbezorgers had de jezuïet een sterke boodschap. Universiteiten moeten zorgen voor de spirituele ontwikkeling van jonge mensen. 'Misschien moet je niet zozeer katholiek blijven, maar het worden. Vandaag meer dan ooit', zo klonk het.”

Nonsens

„Jongeren vinden het moeilijk om nog in een religie te geloven, omdat de godsdiensten zozeer overhoopliggen met elkaar”, vertelt Dall'Oglio. „Daarom voelen ze zich aangetrokken tot ons klooster, waar daadwerkelijk interreligieuze ontmoetingen plaatsvinden, waar we dagelijks proberen om een interculturele Arabisch-christelijke gemeenschap op te bouwen.”

Zowel islam, hindoeïsme als christendom maken aanspraak op universaliteit. Ze komen onver-

mijdelijk in botsing als ze de dialoog niet aanvaarden en ervan uitgaan dat de wereld kan bestaan uit één cultuur, stelt Dall'Oglio. Het onder meer door Benedictus XVI zo gevreesde cultuurrelativisme noemt hij „nonsens”. Hij zegt: „Een levende cultuur brengt verscheidenheid in zich samen en verandert voortdurend. Je kunt trouw blijven aan je eigen geloof en cultuur, en je tegelijk verrijken met de inzichten van anderen. Het is als met man en vrouw. Binnen het huwelijk blijven ze zichzelf, maar ze worden tegelijk één. Zo zie ik ook de identiteiten van de toekomst.”

„Voor mij zijn moslims ware gelovigen. Ik durf hen te ontmoeten met een open hart in het vertrouwen dat ik een oprechte, menselijke, religieuze ziel ontmoet. Je kunt niet tegen een moslim zeggen: 'Ik respecteer je als mens, maar je godsdienst is fout.' Het christendom is niet de enige ware en een betere godsdienst. Het is wel mijn godsdienst en de godsdienst waaraan ik trouw kan en wil blijven.” Toch loopt de interreligieuze dialoog ook in Mar Musa niet altijd op rolletjes, geeft pater Dall'Oglio toe. „Maar dan is er nog altijd de troost van de vriendschap”, klinkt het besluit.